

အရှည်ကို သိအောင်ရှုနည်း (၉)မျိုး

(က) ရိုးရိုး ပကတိဖြင့် (၃) မျိုး

* စိတ်ဖြင့်ဆန္ဒမပြင်းပြသော အချိန်၌ ရှည်သော ဝင်လေကိုရှုခြင်း၊ ထွက်လေကို ရှုခြင်း၊ ဝင်လေထွက်လေကိုရှုခြင်း။

(ခ) ကုသိုလ်ဆန္ဒ၏ အစွမ်းဖြင့် (၃) မျိုး

ဝင်လေထွက်လေအရှည်ကို သိအောင် အားထုတ်သောအခါ၌ တိုးပြီးအားထုတ် လိုသော ကုသိုလ်ဆန္ဒ ဖြစ်ပေါ်လာ၏။
ဝင်လေထွက်လေ အရှည်ကို ရှုနေလျှင် ရှုနေသောစိတ်သည် ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ် သည်။ ရှုလိုသောဆန္ဒမှာ ကုသိုလ်စိတ်နှင့် အတူ ဖြစ်ပေါ်နေသည်။

* ကုသိုလ်ဆန္ဒလေးဖြင့် ရှည်သော ဝင်လေကို ရှုခြင်း၊ ထွက်လေကို ရှုခြင်း၊ ဝင်လေ ထွက်လေကို ရှုခြင်း။

ဝင်လေထွက်လေသည် ကုသိုလ်ဆန္ဒမဖြစ်မီကပင် ဖြစ်နေ၏။ ကုသိုလ်ဆန္ဒ ဖြစ်လာသောအခါ သိမ်မွေ့လာ၏။ ပိုပြီး သိမ်မွေ့လာ၏။

(ဂ) နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်သော နုသော ပီတိပါမောဇ္ဇ၏ အစွမ်းဖြင့် (၃) မျိုး

ပိုပြီးသိမ်မွေ့သော ဝင်လေထွက်လေဖြစ်လာသောအခါ နှစ်သက်ဝမ်းမြောက် သော နုသောပီတိများ ဖြစ်ပေါ်လာ၏။

* နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်သော နုသောပီတိပါမောဇ္ဇ၏ အစွမ်းဖြင့် ရှည်သော ဝင်လေ ကို ရှုခြင်း၊ ထွက်လေကို ရှုခြင်း၊ ဝင်လေထွက်လေကို ရှုခြင်း။

* ပကတိဝင်လေထွက်လေမှ ဘာဝနာစိတ်သည် နှစ်၏။ (ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂ၊ ၁၇၅)
ရှည်သောဝင်လေ ထွက်လေရှုနေရာမှ ပဋိဘာဂနိမိတ်ပေါ်လာခဲ့လျှင် ပကတိ ဝင်လေ
ထွက်လေကို ရှုနေသော စိတ်သည် ဝင်လေထွက်လေကို မရှုတော့ဘဲ အာရုံ ပြောင်းပြီး
ပဋိဘာဂနိမိတ်ကို ကပ်သွားခြင်းကို (အာရုံပြုခြင်းကို) ဆိုလို၏။

* ဥပေက္ခာသည် ကောင်းစွာတည်၏။ (ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂ၊ ၁၇၅)
စတုတ္ထဈာန်အထိ ရသွားပြီဟု ဆိုလို၏။ ပဋိဘာဂနိမိတ်ဖြစ်ပေါ်လာသောအခါ
ဈာန်ဖြစ်ပေါ်လာဖို့ ကြောင့်ကြဗျာပါရမရှိ ခြင်းကြောင့် အညီအမျှ လျစ်လျူရှုခြင်း
သဘောတရားသည် ဖြစ်၏ဟု ဝိသုဒ္ဓိမဟာဋီကာ၌ ရှင်းပြ၏။

သတိနှင့် ဆက်စပ်သောတရားများ

၁။ သတိပဋ္ဌာန = ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ စိတ်၊ သညာ၊ သင်္ခါရ(ဓမ္မ)။

၂။ သတိပဋ္ဌာနဘာဝနာ = ထိုတရားတို့၏ ဖြစ်ကြောင်းနှင့် ဖြစ်မှုသဘော၊ ပျက်ကြောင်းနှင့် ပျက်မှုသဘောကို သိအောင် ပွားများခြင်း။

၃။ သတိပဋ္ဌာနဘာဝနာဂါမိနီပဋိပဒါ = သတိပဋ္ဌာန်ပွားခြင်းသို့ ရောက်စေသော အကျင့်မဂ္ဂင် (၈)ပါး။

(ဝိဘင်္ဂသုတ်၊ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်၊ ၁၆၀၊ အနုနုဿုတဝဂ်)

၁။ သတိပဋ္ဌာနသမုဒယ = သတိပဋ္ဌာန်တရားတို့၏ ဖြစ်ကြောင်းတရား။

၂။ သတိပဋ္ဌာနအတ္ထင်္ဂမ = သတိပဋ္ဌာန်တရားတို့၏ ချုပ်ကြောင်းတရား။

(က) အာဟာရကြောင့် ရုပ်ခန္ဓာ ဖြစ်၏။

အာဟာရချုပ်ခြင်းကြောင့် ရုပ်ကိုယ်ခန္ဓာ ချုပ်ပျောက်၏။

(ခ) ဖဿ ကြောင့် ဝေဒနာ ဖြစ်၏။

ဖဿ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝေဒနာချုပ်၏။

(ဂ) နာမ်ရုပ်ချုပ်ခြင်းကြောင့် စိတ်ဖြစ်၏။

နာမ်ရုပ်ချုပ်ခြင်းကြောင့် စိတ်ချုပ်၏။

(ဃ) မနုဿိကာရကြောင့် သညာ၊ သင်္ခါရ(ဓမ္မ) ဖြစ်၏။

မနုဿိကာရချုပ်ခြင်းကြောင့် သညာ၊ သင်္ခါရ(ဓမ္မ) ချုပ်၏။

(သမုဒယသုတ်၊ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်၊ ၁၆၁၊ အမတဝဂ်)